

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De waarachtige genade Gods

Dat deze is de waarachtige genade Gods.

1 Petrus 5:12 (ged.)

Petrus heeft zijn brief eigenlijk al klaar, maar dan voegt hij er in een soort naschrift toch nog een paar woorden aan toe. Het is in dit naschrift dat hij nog even terugblijkt op wat hij geschreven heeft. Hij laat de inhoud van de brief nog eens even aan zijn geest voorbijgaan en dan komt hij tot een typering van wat er nu op papier staat. Hij durft te zeggen, dat wat hij geschreven heeft 'de waarachtige genade Gods' is (1 Petr. 5:12). Dat thema lag hem op zijn hart. Daarover wilde hij de lezers van zijn brief informeren. Dat zag hij als het allerbelangrijkste.

Genade

Genade: dat is de onverdiende gunst die God aan een onwaardige bewijst. Genade, dat zijn de voorzienigen die God getroffen heeft in Christus om zondaren te redden. Van die genade getuigden de profeten. Die genade is in de prediking de mensen in Klein-Azië voorgesteld en aangeboden. Door die genade zijn ook zij tot het licht gekomen. Zij zijn er door verlost. Het was alles **genade** en het was enkel genade waardoor ze uit hun ijdele wandel verlost zijn en nu bij de Heere behoren.

Die genade vormde het thema van Petrus' brief. Genade die voor het heden genoeg is, ook al komen er verdrukkingen en vervolgingen. En genade, die ook aan het einde van de baan nog veel zal blijken te betekenen. Genade, die meegaat over de dood heen. Genade, genoeg in leven en sterven.

Petrus spreekt van waarachtige genade. Waarom zet hij dit bijvoeglijk naamwoord erbij? Omdat alles wat goed en kostbaar is, nagemaakt kan

worden en metterdaad nagemaakt wordt. Om dezelfde reden vraagt onze Catechismus wat een 'waar geloof' is (Zondag 7) en waaruit de 'waarachtige bekering' bestaat (Zondag 33). Satan is altijd bezig Gods werk na te bootsen. Er is dankzij zijn inventiviteit zelfs namaak-genade. Surrogaat, waar mensen zich rijk mee rekenen, terwijl ze straatarm zijn en zullen blijken te zijn. Vandaar dat Petrus het heeft over de 'waarachtige' genade. Dat is de genade die vergeving brengt maar die ook heiligmaking bevordert. Genade die een mens leert alles aan God toe te schrijven en niets in handen van die mens laat.

Door zo over zijn eigen brief te schrijven geeft Petrus een voorbeeld aan elke dienaar des Woords. Elke predikant behoort van zijn preekwerk te kunnen zeggen wat Petrus hier van zijn brief zegt. Prediking kan en mag niet anders zijn dan de verkondiging van Gods waarachtige genade. Wat heeft een prediker anders te zeggen? De mens is verloren en kan zichzelf niet verlossen.

Hij ligt machteloos midden in de schuld en verdorvenheid. Alleen als God hem genade bewijst wordt hij gered. Genade is ten diepste het enige wat een mens nodig heeft. Bij aanvang en bij voortgang.

Petrus laat ook weten hoe hij over die genade geschreven heeft. Hij heeft die vermaand en hij heeft die betuigd. Hij heeft vermaand; dat is: Hij heeft de mensen aangespoord. Daartoe gebruikte hij nog al eens de gebiedende wijs: Weest waakzaam; weest nuchter, enz. Hij heeft betuigd. Dat is: Hij heeft getuigenis gegeven.

Deze twee aspecten vertoont zijn brief. Deze twee aspecten keren ook terug in de rechte prediking. De schatten van het Evangelie worden uiteengezet, bekend gemaakt, voorgesteld, aangeboden.

En er wordt aangespoord om van die schatten gebruik te maken en dienovereenkomstig te leven.

Blijvend nodig

Het is in die genade dat de lezers van de brief staan. Petrus weet dat. Maar ze moeten er ook in blijven staan. Er in vast staan. Zoals Johannes zegt (1 Joh. 2:28): En nu, kinderkens, blijft in Hem. Genade is blijvend nodig.

Genade dus - daar gaat het om. We stemmen dit natuurlijk allemaal toe. Vanzelfsprekend, alleen genade redt een mens. We moeten het van genade hebben. Maar hebt u wel eens ontdekt dat wij met al onze betuigingen van rechtzinnigheid, van nature een vijand van genade zijn? Waarom? Omdat genade iets is voor mensen, die het verloren hebben. Voor mensen, die niets meer over hebben. Zolang we nog iets in onze zak hebben vertrouwen we daar liever op dan dat we om genade roepen. Pas als die zak leeg is en als onze handen leeg zijn en als we geen grond meer onder de voeten overhouden wordt genade nodig. Dan is er plaats voor. Dan gaat we erom roepen.

En dat is niet maar een keer zo. Dat blijft zo. Genade zal altijd tegengesteld blijven aan zonde. En nu is in het leven van Gods kinderen de macht der zonde weliswaar gebroken en regeert die zonde niet meer. Daar heeft Gods genade een eind aan gemaakt. Alleen, er is nog wel zonde overgebleven. En die overgebleven zonde laat zich bij tijden gelden. Vergeet echter niet dat de ongebroken zonde, die in het leven van een onbekeerde de toon aangeeft en de overgebleven zonde in het leven van een kind van God in wezen van dezelfde soort zijn. Er is verschil, zeker. Verschil in grootte. Verschil in uitleving. Maar er is geen verschil in aard. Zonde, in wie dan ook aange-

troffen, is altijd afschuwelijk in Gods ogen en in haar aard dodelijk. Vandaar dat in het leven van Gods kinderen de waarachtige genade Gods altijd een eerste levensbehoefte blijft en ook als zodanig dient te worden gezocht. We kunnen er nooit buiten.

Petrus weet uit eigen ervaring zelf heel goed waar een mens terecht komt als hij het zonder die genade denkt te kunnen stellen. Mee ook daarom was hem er zoveel aan gelegen die genade Gods zo duidelijk voor te stellen en aan te prijzen.

Moge de prediking in onze kerken nooit verzuimen deze zelfde tonen aan te slaan. Daardoor zijn in het verleden onze kerken gebouwd. En hoe staat het op dit punt nu?

ds. P. den Butter

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

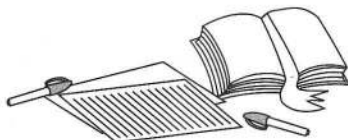
Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

VAN DE ADMINISTRATIE

In de afgelopen periode hebben reeds een groot aantal abonnees hun abonnementsgeld betaald. Met deze betalingen kwam tegelijkertijd een grote stroom giften mee van in totaal euro 14.324,- Hartelijk dank voor alle ontvangen giften!

Met vriendelijke groeten,

P.J. Boer

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we als meditatie opgenomen van de samenvatting van de toespraak van ds. P. den Butter gehouden op onze ontmoetingsdag in Werkendam. De overige samenvattingen hopen we de volgende keer te plaatsen. Ds. Tanis schrijft een tweede artikel over prof. L.H. van der Meiden aangaande het belang van goede en grondige exegese. Ds. P. den Butter schrijft een actueel artikel over de PKN en een artikel naar aanleiding van het jaarboek. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Ds. Hoefnagel beantwoordt in zijn vragenrubriek een vraag over het vasten. Van ds. J.M.J. Kieviet is een artikel opgenomen over preken anno 2004. Zelf schrijven we een zesde artikel over Pieter Morilyon.

Ontmoetingsdag "Bewaar het Pand"

Zaterdag 17 april werd onze ontmoetingsdag gehouden worden in de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Sprekers waren: Ds. P. den Butter, ds. G. Bouw, ds. K. Visser en ds. C.P. de Boer. Door omstandigheden konden wij alleen de middagsamenkomst meemaken. De opkomst was groter dan vorig jaar. Het was een goede dag. Vele bekenden hebben elkaar weer ontmoet en gesproken. Het strekt tot bemoediging dat zulke dagen gehouden worden. Moge de Heere er Zijn zegen over gebieden.

Kom Over En Help voert actie voor Oost-Europese predikanten

Stichting Hulp Oost-Europa uit Barneveld en Kom Over En Help gaan gezamenlijk een project van de Roe-

meense christelijke uitgeverij Koinonia ondersteunen. Koinonia wil de bibliotheken van de Hongaarse Gereformeerde Kerk in Roemenië nieuw leven inblazen. De beide stichtingen bekostigen het project voor een deel met middelen uit eigen fondsenwerving en met een grote gift van EO Metterdaad. Onder het voormalige communistische regiem was het verboden deze bibliotheken te onderhouden. Nu gaat men pakketten met elf boeken versturen aan 756 bibliotheken. Tot die boeken behoren ondermeer: Joseph Alleine (een betrouwbare gids naar de hemel), Thomas Boston (de kunst van het vangen van mensen) en William Guthrie (des christens groot interest).

Zondagsscholenbond

D.V. zaterdag 8 mei jaarlijkse bondsdag in de Chr. Geref. Kerk "De Kandelaar" Meinsstraat 4a te Nijkerk. Aanvang 10.00 uur. Thema: *De plaats van het kind in het verbond*. Spreker: ds. J.M.J. Kieviet. Sluiting 12.45 uur. Aansluitend gelegenheid tot het gebruiken van een broodmaaltijd. Alle zondagsschoolmedewerkers en werksters en allen die het zondagschoolwerk een warm hart toedragen zijn van harte welkom.

Pinksterappel

D.V. 31 mei (tweede Pinksterdag). Thema: De Bijbel in je leven. Deelthema's: De Bijbel gekregen door ds. P.D.J. Buijs. De Bijbel als wegwijzer door ds. L.A. den Butter. Aanvang 15.00 uur en 's avonds om 19.00 uur. Er zullen geen broodjes of andere consumpties beschikbaar zijn. Plaats: Ned. Herv. Grote Kerk te Weesp (Kerkstraat).

Debatbijeenkomsten over artikel 23 op 13 mei D.V.

Apeldoorn: Fruytier Scholengemeenschap, Anklarseweg 71
Hoofdsprekers: Drs. A. Slob (Christen-Unie), mw. Drs. F. Vergeer (SP), dr. W. Fieret, ds. W. Visscher (sluiting)

Goes: Calvijn College, Klein Frankrijk 19
Hoofdsprekers: G.R.J. van Heuke-lom (SGP), A.P.M. Luijben (SP), dr. G. van der Hoek, ds. J. Joppe (sluiting)

Gouda: Driestar College, Ronsseplein 1
Hoofdsprekers: Ir. B.J. van der Vlies, mw. drs. E.D.C.M. Lambrechts (D66), W. Būdgen, ds. J.P. Boiten (sluiting)
D.V. donderdag 13 mei 2004, 16.30-

19.00 uur. Inloop vanaf 16.00 uur. U krijgt een maaltijd aangeboden tegen een geringe bijdrage. Het bijwonen van de bijeenkomst is gratis.

Aanmelden: tot 10 mei bij de RMU, Postbus 900. 3900 AX VEENENDAAL, tel. 0318-543030, e-mail info@rmu.org of via de websites van GOLV (www.golv-info.tk) en RMU (www.rmu.org)

ROND 1 MEI

Ik schrijf dit artikel in de dagen die aan 1 mei vooraf gaan. De datum waarop de Protestantse Kerk Nederland een feit wordt, is dus nog niet aangebroken, al komt die wel snel naderbij. Als u dit artikel leest is het inmiddels al wel 1 mei geweest en dan is de fusie tussen de drie kerken een feit; een fusie waardoor die drie kerken afzonderlijk hebben opgehouden te bestaan.

Wij zijn niet direct bij de discussies die gevoerd zijn betrokken. Wel zullen er veel geweest zijn in de afgescheiden kerken die zich van harte bij de in de Hervormde Kerk aan de orde zijnde moeilijkheden betrokken hebben gevoeld. Daarom is er zo nu en dan ook wel eens wat over geschreven. En nu de kogel definitief door de kerk is en bovendien de scheur ook definitief dwars door de kerk heen trekt voelen we ons nog des te meer betrokken bij de gang der dingen.

Geen predikant meer

Ik zal niet ingaan op alle argumenten die aangevoerd zijn om enerzijds het toch meegaan in de PKN te verdedigen en anderzijds het niet mee kunnen gaan in de nieuwe kerken te beargumenteren. Daar is ontzettend veel over gezegd. Veel van wat er gezegd is had beter niet gezegd kunnen worden. Doordat er feitelijk ook nog zo'n lange tijdsspanne zat tussen 12 december (de datum waarop tot fusie besloten werd) en 1 mei, is er een voor velen steeds moeilijker wordende spanning opgetreden. De boog was te lang gespannen en de pressie werd voor velen te zwaar.

Maar al wil ik op veel dingen niet ingaan, een paar dingen wil ik toch nog wel kwijt nu de zaken hun beslag gaan krijgen. En dat is in de eerste plaats, dat ik heel erg getroffen ben door de berichten die te kennen gaven dat de predikanten die niet

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. vrijdag 21 mei verschijnen, dus over twee weken. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

mee kunnen naar de PKN geacht worden na 1 mei van hun ambt vervallen te zijn. En dat ze daarom geen recht meer hebben op tractement en op het bewonen van de pastorie. En dan zwijg ik nog maar over alles wat gezegd en gedaan is ten aanzien van de eigendommen van de kerk, zoals kerkgebouw en pastorie.

Ik heb geprobeerd me in te denken wat het betekent om op deze manier aangezegd te krijgen dat je niet meer erkend wordt als dienstknecht des Heeren en dat je geacht wordt het werk waartoe je je geroepen weet, niet meer te verrichten. En dat zonder vorm van proces. Omdat je om je geweten en om Gods wil niet mee kunt gaan in een weg, waarvan je overtuigd bent dat die tegen de wil des Heeren ingaat. Ja, ik heb geprobeerd me in te denken wat dat in de ziel van een predikant en zijn gezin teweeg brengt. Hoe er dan een scheur door je ziel getrokken wordt. Hoe zich dan ineens grote zorgen aandienen. Hoe dan de druk toeneemt om toch maar te zwichten. En ik ben er bang voor, dat mede door deze pressie sommigen ook werkelijk gezwicht zijn. Zullen zij rust hebben op hun besluit? Zullen zij in de loop van de tijd ervaren, dat de kerk waar ze nu deel van gaan uitmaken de nu nog wel beloofde ruimte zal blijven geven?

Wat mij betreft is door deze maatregel de PKN helemaal door de mand gevallen. Dit kan immers niet gezien worden als een maatregel in de geest van het Evangelie. Hier is geen sprake van barmhartigheid. Niet eens voor ruimte voor gewetensbezwaren. Onze overheid heeft in haar wetgeving een plaats ingeruimd voor de gevoelens en opvattingen van gewetensbezwaarden en daar wordt in voorkomende gevallen mee gerekend. Maar de kerk doet dat niet....

Als dit een aanwijzing is van de mentaliteit die in de PKN de toon gaat aangeven - en van sommige woordvoerders kan dit inderdaad verwacht worden - dan zal er van die kerk niet veel goeds komen. Zeker niet voor degenen, die met veel gewetensnood hun plaats daar toch nog menen te moeten innemen. Voor gewetensmoeilijkheden blijkt nu immers al geen ruimte.

Was ik verkeerd in mijn denken, toen er in het licht van de genoemde dingen, brokstukken van een oud geschrift in mijn gedachten opkwamen? Over een kerk die zichzelf en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft dan het Woord van God? Over een kerk die zich meer grondt op mensen dan op Christus? Over een kerk die vervolgt degenen die heilig naar het Woord Gods leven? Ik kan het niet helpen, maar ik kan deze passages van artikel 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis niet meer uit mijn hoofd krijgen als ik me een beeld tracht te vormen van de gefuseerde kerk, de PKN. Zeker, die woorden slaan allereerst op de kerk van Rome. Maar ze kunnen wel eens vaker grote actualiteit krijgen.

The Great Ejection

Vele predikanten zien de kansel waarop ze jaren het Woord hebben bediend vanaf 1 mei voor zich gesloten. Ik wil wel eerlijk zeggen, dat ik intens met hen meevoel. Mijn gedachten bleven haken bij een gebeurtenis, die in de zeventiende eeuw in Engeland plaats vond. En al kunnen de situaties van toen en die van nu niet in alle opzichten met elkaar vergeleken worden, toch heeft het verleden wat te zeggen.

Onder leiding van koning Karel II werden er besluiten genomen, die voor alle predikanten in Engeland golden. Er waren er wier geweten hun niet toeliet om aan de gestelde eisen te voldoen, omdat ze er diep van overtuigd waren dat die eisen niet overeen kwamen met Gods Woord. Dat kwam hen duur te staan. In 1662 vond wat genoemd wordt "The Great Ejection" plaats: de grote uitwerping. Tweeduizend predikanten werden van hun gemeenten losgemaakt en daardoor brodeloos en dakloos gemaakt.

Richard Baxter - zelf ook een van de uitgeworpen predikanten - geeft in

zijn autobiografie een indruk van de situatie die toen ontstaan was: *'Nog maar enkele dagen geleden heb ik een brief ontvangen van een achtenswaardig dienaar des Woord die, met zijn vrouw en zes kinderen, gedurende vele jaren niet veel anders dan bruin roggebrood gegeten en water gedronken had, en toen uit zijn huis was gezet, terwijl hij niet wist waarheen hij moest gaan'*.

Uit een van de afscheidspreken, die toen door de uitgeworpen predikanten werden gehouden, wil ik een stukje citeren. Thomas Watson preekte over Fil. 4:9 in St. Stephan's Walbrook in Londen. In die preek zei hij:

En nu, welkom het kruis van Christus, welkom verwijt, welkom armoede, spot en verachting of wat mij anders ook in deze zaak moge overkomen! Deze morgen had ik een kudde en u had een leraar, maar ziet nu, ziet een leraar zonder kudde en ziet een kudde zonder herder! Deze morgen had ik nog een huis, maar nu niet meer! Deze morgen had ik nog levensonderhoud, maar nu niet meer! De Heere heeft gegeven en de Heere heeft genomen. De Naam des Heeren zij geloofd!

Laten we bidden dat de zaak des Heeren ondanks alles toch voortgang zal mogen hebben, ook in ons land, dat in allerlei opzichten toch al zo ver het spoor bijster is. In alle kerkelijke troebelen - en we hebben er in eigen kerken ook mee te maken; in dit synodejaar misschien nog wel weer meer dan anders - moeten we maar houvast zoeken te krijgen in de belofte, dat de Heere wakker zal zijn over Zijn Woord en dat Zijn werk niet mislukken kan en daarom ook niet mislukken zal.

Een enkele slotopmerking

De verleiding is groot om ook in te gaan op wat er van de zijde van hen die het meegaan in de PKN verdedigen, te berde is gebracht. Er zou ook best heel wat te zeggen zijn, ook vanuit een afgescheiden optiek. Ik zal de verleiding echter weerstaan. Alleen deze twee opmerkingen.

Het is verschillende keren benadrukt, dat de synode in een wettige vergadering besloten heeft tot deze vereniging, onder aanroeping van de Naam des Heeren. De manier waarop dat steeds weer herhaald is, leek de

indruk te willen wekken, dat het daarom wel vaststaat dat de synode in haar besluitvorming geleid werd door de Heilige Geest. Er was immers om gebeden. Maar zo liggen de zaken bij ons bidden toch niet? Israël bad ook, maar de Heere laat de profeet Jesaja tot dat volk zeggen: *Ook wanneer gij het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet; want uw handen zijn vol bloed* (Jes. 1:15). Zo kan het dus ook zijn. Ik zeg dit ook met het oog op wat ik in onze eigen kring wel eens gehoord heb. Alsof een besluit van een kerkelijke vergadering per definitie goed is, als we er eerst maar voor gebeden hebben...

En verder is keer op keer betoogd, dat het in de nieuwe kerk mogelijk zal zijn om 'voluit gereformeerd' te blijven, zij het dan op plaatselijk niveau alleen. Maar 'voluit gereformeerd', houdt dat ook niet in dat we ernst maken met Paulus' woord in Ef. 5:11: *En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer*. Kan iemand op deze manier 'voluit gereformeerd' zijn in de PKN, met die nieuwe grondslag en die nieuwe ker-

korde? In het eigen hoekje misschien nog wel, maar boven-plaatselijk in ieder geval niet.

De vraag wordt hier en daar gesteld wat wij als afgescheidenen moeten doen in de richting van hen, die niet meegaan in de PKN. Ik acht die vraag op dit moment veel te vroeg. Alles wat wij er nu over zouden zeggen kan op een gegeven moment als een obstakel gaan werken. Laten wij de broeders, die het er al moeilijk genoeg mee hebben de tijd en de ruimte gunnen die zij nodig hebben om hun zaken duidelijk te overzien en op orde te krijgen. En hen vooral laten weten dat wij biddend naast hen staan en hen genade toewensen om de weg des Heeren duidelijk te zien en om die weg ook te kunnen gaan. Trouwens, laten we ook niet verzuimen hen aan de Heere op te dragen, die menen dat ze wel mee mochten gaan, en die weleens tot de ontdekking zouden kunnen komen, dat het toch allemaal niet zo mooi blijkt te zijn als nu wel is voorgesteld.

ds.P. den Butter

ZO WAS HET NIET

Vorig jaar is er een brief verzonden aan de Deputaten voor de Eenheid van de Gereformeerde belijders in Nederland. Deze brief was afkomstig van veertig predikanten, die langs die weg hun zorg wilden uitspreken met betrekking tot de contacten die er zijn tussen onze kerken en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Zij spraken deze zorg uit nadat zij in hun kring een analyse gemaakt hadden van een jaargang preken die in die GKV was verschenen. Op een ongelukkige wijze is deze brief toen, geheel tegen de gemaakte afspraken in, in de publiciteit gekomen, kennelijk doordat een van de ondertekenaars van het bestaan van die brief aan de pers kennis had gegeven. Toen de 'veertig' daarvan hoorden, hebben ze zowel in de richting van de genoemde deputaten alsook via een publicatie in ons blad er kennis van gegeven dat ze deze actie betreurden en dat zij zich er geheel van distancieerden. Deputaten hebben in dat stadium te kennen gegeven dat ze de brief zouden beoordelen op het punt van de daarin aangevoerde argumenten en dat zij

de verklaring van de 'veertig' aanvaardden wat betreft de ontijdige en ongewenste publicatie van de brief.

Verder is er bij mijn weten niets meer over deze zaak gepubliceerd. Dat hoefde ook niet. De zaak lag nu op de tafel van deputaten en die zouden er ongetwijfeld aandacht aan geven en er tevens voor zorgen dat in hun rapportage aan de komende generale synode ook van de brief en de inhoud ervan melding gemaakt werd.

Wat gebeurt er nu evenwel? In het onlangs verschenen Jaarboek 2004 van onze kerken schrijft ds. G.P.M. van der Linden in het jaaroverzicht over deze zaak. Ik citeer: *Deputaten ontvingen een brief van een veertigtal predikanten met de resultaten van hun onderzoek naar de prediking in de Gereformeerde kerken (vrijgemaakt) aan de hand van een jaargang in druk verschenen preken. Met een vertegenwoordiging van de veertig vond een kritisch gesprek plaats over de wijze waarop deze brief in de publiciteit is gebracht. Welnu, het zijn*

deze zinnen, die om enig commentaar vragen. Want zoals het hier geschreven wordt, was het niet. Ik weet niet van wie ds. Van der Linden de informatie ontvangen heeft, maar wat hij hier heeft geschreven is niet correct, onvolledig en werkt verkeerde beeldvorming in de hand.

Wat is er gebeurd? Er heeft inderdaad een gesprek plaats gevonden tussen deputaten en een vertegenwoordiging van de 'veertig'. Daar was trouwens door de briefschrijvers om gevraagd. In dat gesprek is de kritische vraag gesteld hoe het heeft kunnen gebeuren, dat de brief publiekelijk bekend is geworden. Zij die de 'veertig' vertegenwoordigden hebben toen nogmaals duidelijk gemaakt dat dit geheel tegen de gemaakte afspraken in is gebeurd en dat de 'veertig' zich er ook duidelijk van hebben gedistancieerd. Zij hadden de brief uitsluitend voor deputaten bestemd en niet voor publicatie. Bovendien was er een dringend beroep gedaan op degene die toch voor het publiek worden heeft gezorgd - wie het ook was - om zich bekend te maken, maar daar is door niemand op gereageerd. Met deze verklaring waren deputaten content.

Verder is in het gesprek met deputaten heel nadrukkelijk op een open en eerlijke manier gediscussieerd over de inhoud van de brief en de aard van de daarin aangevoerde bezwaren en moeiten ten aanzien van de prediking in de GKV. Deputaten stonden voor de aangevoerde argumenten open. Zij hebben zelfs te kennen gegeven dat zij zich in verschillende van de in

de brief aan de orde gestelde bezwaren konden herkennen. Aan het slot van de bijeenkomst kon worden geconcludeerd dat het gesprek aan beide kanten als zinvol ervaren was. Het vond ook plaats in een goede sfeer. Zonder enige aarzeling kan het een constructief gesprek genoemd worden.

Er is van de kant van de vertegenwoordigers aan dit gesprek geen richtbaarheid gegeven. Waarom zou dat wel gedaan zijn? Deputaten waren bereid geweest tot een gesprek. Deputaten hebben begrip getoond voor de aangevoerde bezwaren en moeiten. Deputaten zouden ongetwijfeld de zaak ter bestemder plaatse ter sprake brengen, op de aanstaande synode namelijk.

En dan verschijnt nu ineens dit sobere commentaar op de gehouden ontmoeting. Kort voor de komende synode! Een commentaar dat de indruk wekt alsof de vertegenwoordigers van de 'veertig' op het matje zijn geroepen bij deputaten om zich voor hun fouten te laten bestraffen. Een commentaar dat over de hoofdzaak van het gesprek niets vermeldt. Een commentaar dat ook over de sfeer die er tijdens het gesprek was en over het begrip dat er voor elkaar bestond niets zegt. Een commentaar dat zodoende een vertekend beeld van de werkelijkheid geeft en daarom weersproken moest worden. Om legerdovorming te voorkomen. Zo over elkaar schrijven kan beter vermeden worden.

ds.P. den Butter

gezin. Er werden tenminste twee of drie hoofdstukken uit de Bijbel gelezen en twee Psalmverzen werden gezongen. 's Middags werden er opnieuw twee hoofdstukken uit de Bijbel gelezen. Ook werd een lied uit de bundel van Lodenstein gezongen. Na de thee las zijn vrouw in een boek van Brakel, Smijtegelt of Van der Kemp. We lezen op blz. 161 "We spreken samen daarover, naar de tijdsomstandigheden, tot zeven uur. Dan begeeft ieder van ons zich in zijn eenzaamheid om zijn verborgen godsdienstplichten met bidden, lezen, overdenken, zelfbeproeving en psalmgezing te beoefenen tot acht uur. Dan gebruiken wij het avondmaal. Daarna wordt opnieuw gelezen. Na het uitstorten van een smeekgebed scheiden wij van elkaar. Na ons op onze kamer nogmaals aan de Heere opgedragen te hebben en om Zijn zegen gesmeekt te hebben, leggen wij ons ter ruste." Op zaterdagmiddag gaf Morilyon catechisatie aan zijn dienstboden van zes tot acht uur. Hij droeg hen op met veel ernst en tranen aan de troon der genade. Het behoud van zijn dienstboden woog hem zwaar op het hart. Is het niet beschamend voor ons?

Bewijzen van genade

Morilyon schrijft erover dat hij zeer aangedaan is over zijn zonden. We lezen op blz. 63 "Ik zie de boosheid van mijn hart, mijn blindheid, geesteloosheid, onvruchtbaarheid, gelijkvormigheid aan de wereld, dorheid, omzwerven buiten God, zelfs als ik in heilige plichten ingespannen werkzaam ben." Hij stort zijn tranen en klachten voor de Heere uit. Ten tweede is er een overheersende begeerte naar verzoening met God. Ten derde blijft zijn hart zeer gezet om met de Heere Christus op het alernaauwst verenigd te blijven. Hij mag weten van de noodzakelijkheid, dierbaarheid, algenoegzaamheid en bereidvaardigheid van Christus om zondaren te zaligen. Met al zijn ellende wendt hij zich tot de volle Middelaar. Hij omhelst Christus als Profeet, Priester en Koning.

Runderpest

In Friesland werd 15 november 1769 een vast- en bededag gehouden vanwege de zware sterfte onder de runderen. Bij het uitbreken van de runderpest stierf gemiddeld zeventig procent van de runderen. Dit bracht Morilyon ertoe deze zaak met zijn

MIJ ZAL IETS ONTBREKEN (6)

Uit het leven van Pieter Morilyon

Aardse zegeningen

Morilyon zag in genezing van ziekten en in rijkdom de goedertierenheid des Heeren. Hij mocht spreken van Gods bijzondere liefde, verzorging en bewaring in het huwelijk. De zegeningen die hij mocht ontvangen gingen de zegeningen van zijn vader te boven. Morilyon schreef: "Heere, ik ben te gering voor al deze weldaden aan uw knecht bewezen.." Zijn rijkdom stelde hem ook in staat meer te doen voor godvruchtigen dan anderen konden.

Mag dit bij ons ook zo zijn? Hoe staan

wij tegenover het vele goede dat de Heere geeft? Zijn wij bereid anderen te helpen?

Dagindeling

Na het ontwaken zonderde Morilyon zich af, evenals zijn echtgenote. Dan werd er gedankt voor de bewaring die de Heere had gegeven en gesmeekt om Zijn zegen de komende dag. Dan las hij enige hoofdstukken uit de Bijbel. Het gelezene werd overdacht en er werd een Psalmvers gezongen. Vervolgens werd het Aangezicht des Heeren gezocht met het gehele huis-

huisgezin aan de Heere op te dragen om te smeken of het de Heere mocht behagen het zware oordeel te matigen en kon het zijn geheel weg te nemen. Hij bad om genadige vergeving van de hooggaande zonden van het land die steeds toenamen. Hij smeekt om een algemene en mocht het zijn een bijzondere bekering. Hebben wij de Hand des Heeren gezien in veeziekten die de laatste jaren uitbraken? Was er verootmoediging en smeking in de binnenkamer?

Oudejaarsavond 1769

Morilyon mocht gewagen van de goedheid des Heeren door hem en zijn vrouw te dragen en te sparen. Het vermogen mocht toenemen door de zegen des Heeren. De Heere gaf bewijzen van Zijn liefde aan de ziel. Dagelijks mocht Morilyon smeken om opklaring van duisterheden, om verbreking van zijn verdorvenheden, om versterking en bevestiging van het geloof en om voortzetting van Gods werk in het hart. Hij zag veel heerlijkheid in de zaligmaking door de Heere Jezus. Hij alleen is machtig voor eeuwig te verlossen. De Heere zorgde voor hem in weerwil van de snode plannen van zijn vijanden. Morilyon achtte het een voorrecht te mogen verkeren met godvruchtigen. Morilyon mocht de Heere danken voor een bijzondere oogst. De scheepvaart mocht voorspoedig zijn. Maar wel was de sterfte onder het rundvee begonnen. Dat er bekering zou mogen komen tot de Heere. De predikers mochten allen nog in leven zijn en mochten hun arbeid doen. Er mocht vrucht zijn op hun arbeid. Er werden mensen in het hart gegrepen en anderen braken meer door. Morilyon besloot dit stukje met de volgende woorden: "Eben- Haëzer, tot hiertoe heeft de Heere geholpen." (blz. 171). Verstaan we iets van deze zaken?

Bezoek aan begraafplaatsen

Ee geliefde vriendin overleed op de leeftijd van bijna 36 jaar. Enige maanden later ging Morilyon haar graf bezoeken. Daar beleefde hij zelf ieder ogenblik opgeroepen te kunnen worden. Hij zag op tot de Heere Jezus Die de dood overwonnen heeft. Op het door God bepaalde ogenblik zou hij in de eeuwige rust worden opgenomen. Morilyon had levendige indrukken en mocht zich aan de Heere Jezus overgeven. Hij was zeer werkzaam

omtrent zijn nabij zijnde dood. Hij werd onderwezen in de sterfelijkheid van de mens. Hij zag de ijdelheid van het leven van de mens. Er kan geen staat gemaakt worden op jonge jaren, gezondheid, eer en aanzien. Het was de begeerte van Morilyon, terugkerend van het graf, alleen te bedenken de dingen die boven zijn. Hebben wij wel eens iets van deze zaken beleefd toen wij een bezoek brachten aan het kerkhof? Wanneer dat zo mag zijn is het alleen genade. Smeek de Heere deze zaken te mogen leren of al meer en dieper te mogen leren. Staande op de begraafplaats van de familie van zijn vrouw mocht Morilyon met een gelovig oog het graf beschouwen als de gezegende rustplaats waarin ook zijn afgesloofde en vernederd lichaam eens zou rusten. We lezen daarvan op blz. 183 en 184: "Als een geheiligd kabinet waarin mijn stofjes als gekocht door de Heere Jezus Christus bewaard zouden worden; als een geheiligde plaats waar de Heere Jezus, mijn grote Zaligmaker Die de dood heeft overwonnen, mijn stofjes onder Zijn goedertieren oog zal bewaren tot de jongste dag. Dan zal Hij dit sterfelijke en dan gestorven lichaam, ontbonden in zo onnoemelijke veel stofdelen, wederom uit het graf doen uitgaan en uit de doden opwekken en in heerlijkheid voor

Hem stellen." Morilyon mocht met veel zoetheit denken aan zijn toekomstige graf. Morilyon verlangde zeer naar zijn ontbinding. De wereld was hem zeer verdrietig en zijn rust was elders. Zijn erfenis was weggelegd in de hemelen. Mag het u ook gelden?

Pools predikant

Vanwege de verdrukking door roomsgezinden in Polen ontmoette Morilyon een Pools predikant. Tijdens deze ontmoeting vertelde Morilyon hoe hij veel bad voor de verdrukten in Polen of de Heere hen te hulp zou willen komen. De gemeente van deze predikant bestond uit meer dan elfhonderd lidmaten en was nu geheel verwoest. Morilyon vond het een groot voorrecht dat er in zijn vaderland vrijheid van de zuivere godsdienst was. Dit sprak temeer omdat zijn voorgelacht in Frankrijk verdrukking had meegemaakt. Om huns levens wil hadden zij naar Engeland moeten vluchten. Laten ook wij mogen bidden voor de verdrukte Kerk en dankbaar mogen zijn voor de vrijheid die we in ons vaderland nog moeten genieten.

Ds. A. van Heteren.

PROF. L. H. VAN DER MEIDEN (2)

Exegese: noodzakelijk

Exegese, mijne heren! Exegese! Deze uitdrukking liet prof. van der Meiden nogal eens horen. In een persoonlijk gesprek kwam het ook naar voren. Hij achtte het van levensbelang. Ook voor zichzelf. Als prediker en als docent. Die bewustheid ging bijzonder werken, toen hij benoemd werd tot hoogleraar en de ambtelijke vakken kreeg toegewezen. Wanneer we daaraan denken en letten op het feit dat toen hij toegelaten werd tot de Theologische School in 1905, alleen maar de lagere school had, dan heeft hij door de zegen van de Heere, veel mogen bereiken. Zelf heeft hij gezegd: 'ik had wat in te halen, daar ik alleen maar lagere school had. Hebreuws leerden we uit een Duitse grammatica. Ik heb wat zitten blokken en het is wel gebeurd, dat ik op mijn knieën de Heere gevraagd heb om meer inzicht in die onregelmatige werkwoorden. Nog ben in mijn

docent van Lingen dankbaar voor alles wat hij deed. Onder Gods zegen werd ik predikant. Ditzelfde kan gezegd worden van zijn hooglerarschap. Hij werd een Schriftgeleerde. Vóór alles wilde hij de Schrift laten spreken. Bij zijn ambtsaanvaarding op 16 september 1938 bleek dit al. Zijn rede droeg de titel: de betekenis der exegese voor de dienst des Woords. Behartigenswaardige dingen werden door hem gezegd. Exegese is verklaren, uitleggen van de tekst. Uitleggen van het beschreven Woord van God. Van het theopneusteerd Woord. Het gaat immers om de allerheiligste dingen: de Heilige Schrift. De volle inhoud en de juiste bedoeling van het Woord des Heeren. Door de exegeet moet uiteen gezet worden, wat de Heere met het Woord dat Hij door bijv. Jesaja of Lukas liet beschrijven, bedoelt. Wat zegt de Heere daarin vandaag tot ons. Wie nu verstaat dat het om het volle geestesgehalte der

woorden van de tekst gaat, zal niet zo spoedig klaar zijn met zijn exegese. Dit was hij zelf nimmer. Steeds was hij bezig om de zin en de mening van de Heilige Geest te weten. Er werd geworsteld. Zijn studeerkamer was een bidvertrek. Dit is voor een predikant altijd noodzakelijk, maar nu in 2004 bijzonder. Waar er zoveel geesten werken en uitleggingen gepresenteerd worden naar eigen inzicht. Men heerst over de Schrift in plaats van het luisteren naar en het graven in de Schrift. Van der Meiden zegt: ontbreekt de zuivere exegese of wordt zij verwaarloosd, dan is er geen ware bediening van het Woord. In het begin van zijn rede wijst hij op Johannes Calvijn, in wiens spoor van der Meiden in zijn ambtelijke werk wil gaan. Hij zegt: van Calvijn kan veel geleerd worden. Calvijn zocht het Woord Gods uit te leggen. Hij hield zich aan de tekst en zocht er niets meer en niets anders in dan er in ligt. De zin en de gedachte Gods in Zijn Woord spoorde hij op. Die liet hij spreken of ze mensen behaagden of niet. Het woord van de grote Profeet en Leraar stond in het leven van van der Meiden geschreven: een iegelĳk Schriftgeleerde in het Koninkrijk der hemelen onderwezen is gelijk aan een heer des huizes die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt. Matth 13: 52

In dat verband werd door van der Meiden sterk benadrukt: de exegese heeft grote betekenis voor de dienst des Woords. Juiste exegese draagt het stempel van Goddelijke waarheidsontvouwing. Wie niet juist exegetiseert is een luie dienstknecht, traag van hart om de Schrift te verstaan. Wie niet juist exegetiseert, toont niet de volle eerbied voor de Schrift, onteert zijn Lastgever, bedroeft de Heilige Geest, laat de heerlijkheid van Christus niet uitkomen, wil heer over het Woord zijn in plaats van dienaar van het Woord. Men onthoudt Gods kinderen de rijkdom der vertroosting, waarschuwt de dwalenden niet recht. Roept niet getrouw op tot bekering, zegt het wel en het wee niet recht aan en verstaat zijn grote verantwoordelijkheid niet. Elke exegeet, die zijn roeping verstaat, zal ijverig de middelen tot bekwaamaking gebruiken en laag, heel laag biddend buigen, omdat hij zich onbekwaam kent tot het verantwoordelijk werk. De dienaar des Woords moet altijd voor ogen staan, dat hij voor de Heere verantwoorde-

lijk is en de eeuwige belangen der mensen aan hem zijn toebetrouwd. De ware dienaar des Woords zal zich stellen onder het Woord. Zal het Woord zoeken te verstaan, te verklaren. Heilig ernstig zal hij arbeiden. En nooit vergete hij het ontzaglijke woord der Schrift: een iegelijks werk zal openbaar worden, want de dag zal het verklaren, dewĳl het door vuur ontdekt wordt en hoedanig eens iegelijks werk is zal het vuur beproeven. 2 Cor. 5: 19.

Ook op zijn werk volgt het vuurgezicht van God. welk een woord! Leven we als predikanten erbij? Het woord wat van der Meiden sprak tot de studenten heeft zijn waarde, zijn betekenis niet verloren. U wacht een bijzonder werk. Gij hoopt dienaar van Gods Woord te worden.

Zielen te leiden op de weg naar de eeuwigheid. Daartoe moet gij voorbereid worden. Ik hoop voor u een wegwĳzer, een gids, een leraar te zijn. Opdat gij het straks voor de gemeente moge zijn en meer en meer worden. Ik kom tot u bewust niet met de pretentie, dat ik het kan en dat ik het weet, maar in het diepe bewustzijn dat gij en ik moeten zitten aan de

voeten van Jezus Christus, Die de volmaakte Wegwijzer is. De Gids en de Leraar. Opdat de Kerk van Jezus Christus in deze donkere tijd mannen ontvangt, die waarlijk zijn goede uitdelers der menigerlei genade Gods, 1 Petrus 4:10. Tot lof des Heeren, tot heil der zielen en tot eer van onze Theologische School. Uw hulp en mijn hulp zij van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Voor wie leren wilde is Van der Meiden tot zegen geweest. Door de genade van de Heere werd men gevormd tot leerlingen van het Woord. Ging men luisteren naar het Woord. Werken met het Woord. Leven uit en door het Woord. Dit blijft ook in 2004. Want het is geen verouderde lectuur, wat we lazen. Het verleden heeft predikant en gemeente veel te zeggen. Het blijft van betekenis. Het raakt ons geestelijk leven. Ons eeuwig welzijn! Laten predikanten dit bedenken en zichzelf niet vergeten.

Van der Meiden moest het hebben voor leven en sterven van de genade Gods in Christus.

Ds. M.C. Tanis

PREKEN ANNO 2004

Het is zo'n twintig jaar geleden, denk ik. Hoewel ik toen nog geen ambtsdrager was, bezocht ik op een fraaie zaterdag de ambtsdragersconferentie in Amersfoort, meegenomen en geïntroduceerd door mijn dominee. Het thema, dat door twee sprekers zou worden ingeleid, betrof de prediking. Beiden naar aanleiding van een en dezelfde vraag: "Hoe moet er gepreekt worden anno 1985?", naar ik meen. Dat was een boeiend thema en het had veel broeders naar de kerk aan de Amersfoortse Grote Haag gelokt.

Hoe het er op die conferentie naar toe ging, kan ik me nog wel herinneren. Als ik er nu iets over schrijf, is dat geheel geput uit mijn memorie. Van enige vervorming kan dus wel sprake zijn. Maar de essentie herinner ik me nog goed. De eerste spreker leverde een deskundig betoog over de moderne tijd en de mens in de moderne tijd. Van daaruit ontwikkelde hij een antwoord op de vraag hoe die moderne mens in de prediking benaderd moet worden en wat dientenge-

volge de inhoud van de prediking anno 1985 moest zijn. De tweede spreker had een wat andere aanpak. Helderheid van zeggen kon hem niet worden ontzegd. "Preken anno 1985? Niet anders dan in 1885 en in 1685!" En daarmee was het antwoord aangaande dat jaartal gegeven. Zijn verdere betoog betrof slechts de prediking als zodanig...

Aan dat voorval moest ik denken toen ik enkele weken geleden een stapeltje oude tijdschriften doornam, om te zien of ik ze allemaal wel echt bewaren moest. Er waren ook exemplaren bij van ons ambtsdragersblad 'Ambtelijk contact'. In het nummer van december 2002 kwam ik onverwacht mijn eigen naam tegen – en nog een keer. Het was in het kader van een verslag van (inderdaad opnieuw...) een Amersfoortse ambtsdragersconferentie, eerder dat jaar. Ook toen ging het over de prediking. "In gesprek over de prediking", staat er boven dat artikel. De inhoud van de conferentie had over en weer wat reacties opgeroepen.

Ik citeer: "Een litanie van klachten over matte, vlakke en in traditionele terminologie verpakte prediking, zonder constructief en creatief nadenken over de vraag wat en hoe de prediking vandaag zou moeten zijn om voor elkaar beter herkenbaar te zijn." Ds. A.P. van Langevelde had zich bereid verklaard om over dit thema met de redactie in gesprek te gaan.

Een van de vragen die de dominee van 's-Gravendeel kreeg te beantwoorden, was deze: "Is ook de cultuurwaardering onder ons een punt dat scheiding maakt en dat zich meedeelt aan de prediking?"

In zijn antwoord signaleert ds. Van Langevelde dat er collega's zijn die ervan lijken uit te gaan dat Gods Woord altijd en overal hetzelfde zegt en dus ook altijd en overal op dezelfde wijze gebracht moet worden. In dat verband verwijst hij naar een serie artikelen die ikzelf kort daarvoor had gepubliceerd in *De Wekker*. Ik scheef toen over de christelijk-gereformeerde prediking in de negentiende eeuw. En inderdaad had ik in die artikelen, naast een uiteenzetting van de thema's en de accenten in de prediking van toen, enkele lijnen getrokken naar nu.

Nu erkent ds. Van Langevelde dat zo'n benadering wel een kern van waarheid bevat. Spreekt immers Jesaja er niet over dat het Woord van God tot in eeuwigheid is? En merkt Prediker, in een wereld vol verandering, niet nuchter op dat er niets nieuws is onder de zon? Maar, zo vervolgt hij, ik geloof dat er altijd ook een interactie is tussen het Woord van God zoals dat in de Bijbel tot ons komt en de wijze waarop wij dat woord vandaag in onze omstandigheden lezen, uitleggen en toepassen. En hij meent zelfs dat hij eenvoudig niet anders kan "dan de Schrift lezen, uitleggen en toepassen vanuit en met het oog op de hedendaagse cultuur." Hij vervolgt: "Ik ervaar dat als een spannend avontuur. Maar als ik buiten dat avontuur zou blijven en zou preken zoals er vijftig of honderd jaar terug gepreekt werd (als dat al kan!), dan zouden mijn preken relevantie missen."

Daarmee is nog al wat gezegd. Ik wil graag enkele opmerkingen maken als (toegegeven: wel wat late) reactie hierop. De eerste is dat ds. Van Langevelde zich wel een beetje bezondigt aan het maken van een

karikatuur. Er zijn collega's, zegt hij, die menen dat "Gods Woord (...) altijd en overal op dezelfde wijze gebracht moet worden"? Ik vraag me af op wie hij het oog heeft. Wie zijn er die dat beweren? Kan hij dat aanwijzen? En kan hij dat ook waarmaken aan de hand van hun preken? Let wel, hij spreekt dan over de wijze (!) van preken, de manier van preken. Altijd en overal zou dat op dezelfde manier moeten. Me dunkt dat de meest behoudende prediker onder ons niet meer preekt op dezelfde manier als zijn voorgelacht van een eeuw geleden dat deed en zoals in de tijd van de Nadere Reformatie gepreekt werd. Opzet en verwoording zullen ongetwijfeld in belangrijke mate verschillen. Ook wanneer de prediking uit een bepaalde periode uit onze geschiedenis door iemand ons ten voorbeeld wordt gesteld, wil dat niet zeggen dat daarmee wordt bepleit om "altijd en overal op dezelfde wijze" te preken. Zou dat wel worden gedaan dan zou er een onnodige kloof tussen prediker en hoorder bewerkstelligd worden.

Maar ik vermoed dat ds. Van Langeveld niet alleen de manier van preken bedoelt. Hij zal ongetwijfeld vooral de inhoud van de preken op het oog hebben. Mag die worden aangepast met het oog op de hoorder van hier en nu? Is het legitiem om niet alleen in de vormgeving en de manier van zeggen rekening te houden met de tijd en de cultuur waarin we staan, maar ook de inhoud daarop af te stemmen? Mijn eerste antwoord is dat de predikers wel zullen moeten! De ouderen en jongeren die onder hun gehoor zitten, zijn mensen van onze tijd. Ze leven niet in de zeventiende eeuw en ook niet in de jaren vijftig van de vorige eeuw. Maar ze zijn mensen van vlees en bloed van hier en nu.

De vragen van deze tijd zijn hun vragen. En de noden en verleidingen van onze cultuur dringen zich dagelijks aan hen op. Ze hebben de eeuw in het hart. Onze eeuw. De prediker zal er niet omheen kunnen, niet alleen hun taal te spreken, maar ook aan te sluiten bij de beleving van hun wereld. Dat zal vooral het geval zijn als in alle concreetheid zonden worden aangewezen en aanwijzingen worden gegeven met het oog op het dagelijks bestaan.

Ik hoorde onlangs van een leesdienst waarin een catechismusprek werd

voorgelezen van de Dirkslandse dominee Johannes van der Kemp van rond 1700. Op zichzelf is daar niets verkeerd mee. Er zijn goede hertalingen op de markt die de geschriften van onze oude schrijvers weer goed toegankelijk maken. Alleen tot onze schade kunnen we het oude goud uit vorige tijden ongebruikt laten. Maar in dat geval betrof het de uitleg van één van de tien geboden. Wie onze oudvaders in hun preken kent, weet dat ze heel concreet konden zijn. Maar natuurlijk gericht op de problematiek van hun tijd. En die is in veel opzichten de onze niet meer. Zo zullen ook "het vals gewicht, de el, maat, waar, munt en woeker" uit zondag 42 vertaald moeten worden naar de realiteit van hier en nu.

Dit gezegd hebbend, moet ik toch ook zeggen dat ik er niet in mee kan als ds. Van Langevelde schrijft dat hij de Schrift slechts kan "lezen, uitleggen en toepassen vanuit en met het oog op de hedendaagse cultuur." Hij ervaart dat als een spannend avontuur. Eerder in zijn bijdrage heeft hij goede dingen gezegd over (de noodzaak van) het verzoeningswerk van Christus en de plaats daarvan in de prediking. Maar de prediking zo te verbinden aan de cultuur, is niet alleen spannend maar ook gevaarlijk. Ik waag de stelling dat het wezen van de verkondiging boventijdelijk is. Ze gaat onze tijd en de vragen van onze tijd te boven.

Ze is van alle tijden. De verwoording in de prediking vindt uiteraard plaats tegen de achtergrond van de cultuur, maar zeker niet in de strikte bevingenheid als ds. Van Langevelde het hier zegt. Paulus neemt op de Areopagus wel een ogenblik zijn aanknopingspunt in wat hij in Athene gewaar wordt, maar inhoudelijk predikt hij Christus onafhankelijk van de hellenistische cultuur van zijn dagen. *"God dan, de tijden der onwetendheid overzien hebbende, verkondigt nu alle mensen alom, dat zij zich bekeren!"*

En in Efeze is het al niet anders geweest. Hij brengt het de ouderlingen van de gemeente in herinnering hoe hij niets heeft achtergehouden van hetgeen nuttig was, dat hij niet zou verkondigd hebben, zowel in het openbaar als bij de huizen, *"betuigende, beiden Joden en Grieken – ook hierin geen verschil, ondanks hun verscheidenheid van godsdienstige cultuur – de bekeren tot God en het*

geloof in de Heere Jezus Christus."

Ds. Van Langevelde bepleit een interactie tussen Schrift en cultuur, in een voortdurende heen-en-weer-beweging. Hij signaleert het gevaar van "een algemene, tijdloze waarheid". Mij lijkt juist dat het gevaar van de andere kant komt. Waardoor het spreken van de Schrift overwoekerd zou kunnen worden door de agenda van de postmoderne mens en zijn ervaringen. Het is de opdracht van de prediker: "Predik het Woord!" [2 Tim. 4]. Het Grieks wijst hier op de taak van een heraut. Hij moet het Woord van zijn Koning uitzeggen. Hij moet weerleggen, bestraffen en vermanen in alle lankmoedigheid en leer.

En de hoorder? Hij is, zoals hij dat in alle tijden was, een mens die gebracht moet worden – eens en telkens weer – tot de vraag van Saulus van Tarsen, bevende en verbaasd zijnde: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?"

"Wat werkt de prediking der waarheid? Zij maakt een mens tot een arm zondaar en predikt een God, rijk aan genade. Zij vernedert de mens op het diepst en verhoogt de Heere op het hoogst. Zij werpt alle gerechtigheid des vleses terneder en verkondigt de gerechtigheid Gods. Zij handhaaft de Wet, zoals die geestelijk moet worden verstaan en wijst op Christus, de Gekruisigde. Wat bewerkt de Heilige Geest door zulke prediking?"

Een verbroken geest en een verbroken en verslagen hart, een erkennen van elke zonde, een waarachtige honger en dorst naar gerechtigheid, een zekerheid van een volkomen vergeving van zonde, troost, vrede en blijdschap in God en een verzekering der eeuwige zaligheid"
[dr. H.F. Kohlbrugge].

Ds. J.M.J. Kieviet

VRAGENRUBRIEK

Van een jonge vriend ontvingen wij een vraag over het vasten. In een discussie bleek dat sommigen vasten typisch oudtestamentisch vinden, tijdgebonden. Is het dat ook? Het klinkt wettisch, rooms of islamitisch, maar is het niet een vergeten hoofdstuk in onze kerken? Hoe moeten we concreet en praktisch met vasten omgaan?

We kunnen niet zeggen dat vasten iets typisch oudtestamentisch is. We komen het in het Oude Testament wel tegen, maar ook in het Nieuwe. We lezen zowel in het Oude als Nieuwe Testament van een onjuist en een juist vasten. Maar ook Gods kinderen kenden het vasten. Denk aan de oude Anna uit Lukas 2 en aan het vasten in christelijke gemeenten.

Op de Grote Verzoendag werd er gevast. Voorschrift was dat men zich op die grote dag verootmoedigde. Men mocht niet werken. Het was een sabbat-dag. Zie Lev. 16:29 en 23:29. Onder dat verootmoedigen moeten wij dan een vasten verstaan. De Grote Verzoendag was dus de enige voorgeschreven vastendag. Het vasten kenmerkte zich in de regel door onthouding van voedsel die dag. Uitgebreid eten werd nagelaten om

zich te concentreren op de inhoud van die Grote Verzoendag. Men moest zich op die dag met hoofd en hart richten op de noodzaak van de verzoening en de mogelijkheid ervan. Dat kan een mens ten diepste alleen maar in het ware geloof. Daarbuiten blijft het verootmoedigen een zaak van de buitenkant. Toch was het goed dat geheel Israel die dag naar het voorschrift handelde, opdat zij in die weg door de Heere Zelf bepaald zouden worden bij de ernst der zonde en de noodzaak der verzoening. Alles wat daarvan kon afleiden en aftrekken, moest worden nagelaten.

Geldt dat vandaag ook niet? Ik dacht dat het goed was, om op de dag des Heeren voor kerktijd niet teveel te eten. Zeker als de kerkdienst vroeg in de middag, vlak na het middageten gehouden wordt, loopt men gevaar weg te dommelen onder de bediening der verzoening. Weinig eten dus! De Heere is het waard dat we geconcentreerd en aandachtig onder Zijn Woord verkeren.

En wat te denken van de Goede Vrijdag? In vele gevallen is er alleen 's avonds kerk, na school, na je werk, na 3 keer gegeten te hebben. Terwijl het zulk een hoogst belangrijke gedenk-

dag is! Maar even afgezien daarvan, vrij nemen op die dag en een betrachten van soberheid op die dag, zou ons dat niet passen? De sterfdag van een geliefde geeft ook na jaren nog een schaduw over die dag. U peinst er niet over om uitgerekend op die dag met vrienden een etentje te hebben in een restaurant. Ingetogenheid past ons bovenal op de sterfdag van de Heere Jezus. Verootmoediging, kon het zijn verbrokenheid van hart en verslagenheid van geest. De Heere wil het werken in het gebruik der middelen, in de weg van ons afzonderen voor de Heere en het bezig zijn met die zo hoogst belangrijke dingen. Zoals we ons moeten voorbereiden op een kerkdienst, zo moesten we ons vooral voorbereiden op de Goede Vrijdagdienst. Eten en drinken is voor ons mensen toch zo vreselijk belangrijk. Maar op een dergelijke dag mag het best wat minder, we zijn zo verwend! De Heere Jezus hing naakt, hongerend en dorstend, in pijn en smart, in droeve Godverlating aan het kruis. Mocht dat ooit eens uw harde hart verbreken?

Later in Israel waren er bij bepaalde gelegenheden vastendagen, uitgeroepen door de leidslieden van het volk. Denk maar eens aan 1 Sam. 7. Een speciale boete- en bededag werd er dan gehouden vanwege schuld of nood van het volk. Op die dagen ontield men zich ook van overdaad. Vasten hoort bij bidden. Ook heden nog. Je kunt niet bidden met de mond vol. Maar, zegt misschien iemand, toch ook niet met een hongerige maag? Dat zou nog wel eens mee kunnen vallen! In het zoeken van de Heere valt soms alles weg. Aan de Jakobsbron had de Heere Jezus op dat hete uur van de dag dorst. Ook had Hij honger, want de discipelen waren uit op spijze. Maar toen daar werk voor Hem was, viel alles weg en zei Hij: "Ik heb een spijs om te eten, die gij niet weet". Aan een wee en hongerig gevoel valt wel wat te doen, mocht u daar last van hebben. Maar weer: soberheid. Als één ding werkelijk nodig wordt, valt al het andere, dat voor ons zo belangrijk is, immers weg? Natuurlijk moeten we eten, anders sterven wij. We eten drie maal daags. En Daniël bad drie maal daags...

Het vasten kon ook een puur uitwendig ritueel worden, waarbij de nood niet werd geproefd. Dat wordt door de Heere afgekeurd, lees maar Jesaja 58, waar ik alleen het zesde vers van

citeer: "Is dit niet het vasten dat Ik verkies: dat gij losmaakt de knopen der goddeloosheid", enz. God ziet naar waarheid in het binnenste.

Men kan van allerlei uitwendigheden zijn godsdienst en daarmee een grond voor de eeuwigheid maken. Daar heeft de Heere Jezus op gewezen. Dat lezen we in Matth. 6. Men kan zwaar tot superzwaar doen, maar ondertussen nog lichter zijn dan de ijdelheid zelf. Namelijk als de ware Godsvreze ontbreekt. We willen dan graag wat zijn in eigen oog en in het oog der mensen. Er waren Joden die twee dagen per week vastten! Anderen moesten dat natuurlijk wel weten en zien, je moest je 'vroomheid' wel laten zien natuurlijk, anders had je er niets aan. Wat is toch een mens, vreselijk! Hebt u die hoogmoed in eigen hart ook al ontdekt? Ik ontmoette een man, die me vertelde dat hij elke dag om 5 uur opstond om te bidden. Daar heb je weer zoiets. Dat die man dat doet, moet hij weten. Maar waarom moest ik dat ook weten? Moest ik hem soms een schouderklopje geven om zijn ijver? Zo zijn er mensen die spreken van hun 'stille tijd' voor God en van hun gezamenlijke gebedssamenkomsten. O wat zijn ze vroom! Maar de Heere Jezus zegt: Waar is het je nou eigenlijk om te doen?

Al zou ik voorzichtig willen zijn met allerlei voorschriften en regels ten

aanzien van het vasten, toch geloof ik dat we in de geest van de oude wet des Heeren inzake de Grote Verzoendag handelen, als ook wij op de dag des Heeren en andere gelegenheden, zoals Goede Vrijdag en bid- en dankdagen, soberheid en matigheid betrachten. Opdat we de Heere zouden zoeken en vinden. Het gaat niet alleen om minder tijd voor eten uit te trekken, maar om voor alles minder tijd uit te trekken dan we gewend zijn. Om zo meer tijd te besteden aan het onderzoek van Gods Woord en een knielen voor de Allerhoogste. Wat is hartvernieuwende genade toch nodig, opdat we zouden hongeren en dorsten naar Gods Woord, naar Christus' gerechtigheid en vrede met God. En dat we het geestelijke vasten ook zouden leren, dat van het haten en vlieden van de zonde, de verbrokenheid van hart en het berouw over de zonde, ons afzonderende en ons verootmoedigende voor de Heere! In dat vasten ligt ook vreugde en wordt de gunst des Heeren gesmaakt, waarvan wij zingen:

Uw gunst sterkt meer dan de uitgezochtste spijzen,

Laat met het licht, haar licht voor ons verrijzen.

Hartelijke groeten en bedankt voor deze vraag. Meer vragen welkom!

Ds. K. Hoefnagel

geslacht; er heeft bloedstorting plaats. Het kind Samuël staat daarbij, vlak bij het altaar. Moeder Hanna en vader Elkana weten: ons kind kan slechts de Heere dienen in de weg van bloedstorting. Ze weten ook: dit ons kind, ook dit afgebeden kind, is kind van ons. Dat betekent: het is in zonde ontvangen en geboren, kind van Adam, een kind dat verzoening nodig heeft.

We leren onze kinderen al vroeg het psalmversje: "Wie heeft lust de Heere te vrezen?" Doch ook onze kinderen hebben verzoening nodig.

Daar is hét Offer, dé Bloedstorting. O neen – niet van stieren en van bokken. Dat was onder heel het Oude Testament slechts schaduwachtig. Al die offers wezen heen naar het Lam Gods. Daar is geweest bij de Jordaan de uitgestrekte hand van Johannes de Doper en dat woord van hem: "Zie, het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt".

Voor het dienen van de Heere is bloedstorting, is verzoening nodig. Door het bloed van het Lam Gods weer terug. De breuk geheeld, gemeenschap. Het grootste wonder! Dus vóór het dienen gaat de noodzaak van bloedstorting voorop.

Ouders, weten uw kinderen dat? Prijs de dienst van de Heere maar aan. Daar zijn ze nooit te jong voor; en die dienst is een liefdedienst waar ze nooit geen spijt van zullen krijgen. Doch vertelt u ze nu ook van de noodzaak van verzoening? Vertelt u van Hem Die tot een volkomen verzoening is gegeven? Want Hem te kennen dat is het eeuwige leven.

Ds. P.v.Zonneveld

BRIEVEN AAN OUDERS (28)

Gewillig is Samuël met moeder Hanna meegegaan naar Silo. Ik lees niet van tranen. O dat had gekund. Zowel bij Hanna als bij Samuël. 't Zou alleszins begrijpelijk zijn geweest. Ik denk dat Hanna haar kind in de achterliggende jaren heeft voorbereid. Daarom kwam de reis naar Silo voor de jonge Samuël niet onverwacht. Misschien mag ik ook zeggen dat de Heere het jonge kind van harte gewillig en bereid heeft gemaakt.

Moeder Hanna had kunnen redeneren. O zeker – ze had het de Heere beloofd. Zou de Heere haar gebed verhoren dan zou ze haar kind afstaan voor de dienst van de Heere te Silo. Echter – ze zal toch wel hebben gehoord hoe het daar in het heilighdom toeging. 't Zou echt niet verwonderlijk zijn geweest als zij zich had afgevraagd: moet ik mijn kind nu naar

zo'n plaats laten gaan? Echter Samuël heeft een biddende moeder, een moeder die haar kind voortdurend de Heere opdraagt; en dat is het allerbelangrijkste.

Ik wil de dingen geenszins gaan relativiseren. Het doet er wel toe naar welke school u uw kind zendt. Is dat een school die in overeenstemming is met de kerk? Is er onderscheid tussen die twee, dan geeft dat zeer zeker complicaties. Het doet er ook toe welke vriendjes of vriendinnetjes over de vloer komen. Toch is het gebed, het omringd worden door het gebed van de grootste betekenis. Door de Heere bewaard, dat is wel bewaard. Uit Zijn handen kan zelfs satan onze kinderen niet loswrikken.

Er is nog iets dat opvalt. Voordat Samuël tot Eli brengt, heeft eerst een offerdienst plaats: een stier wordt

STUDIEDAG DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

Traditiegetrouw vindt op de vrijdag na Hemelvaartsdag de jaarlijkse studiedag van het Deputaatschap voor Israël plaats. Ditmaal is dat op Deo Volente 21 mei. Ook dit jaar wordt deze dag gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda. Aanvang 10.00 uur.

Het thema is deze keer: **"Belofte maakt schuld"**.

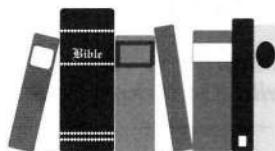
We hopen deze dag Ds. R. Boogaard in ons midden te hebben. Hij zal spreken over "De betekenis van oudtestamentische profetieën voor Israël". Als

tweede spreker zal deputaat G. Roos spreken over "Omslag na Auschwitz". Boeiende en uiterst actuele onderwerpen, waarover aan het eind van het programma in een forumbespreking verder met elkaar van gedachten gewisseld kan worden.

Tijdens deze dag zal ook een nieuw boek gepresenteerd worden, getiteld "Trouw aan Israël". Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met uitgeverij den Hertog en behandelt verschillende theologische vragen rond Israël.

De studiedag zal rond 15.30 uur afgesloten worden. Deelname aan de dag kost 5 euro (lunch inbegrepen).

Opgave bij het bureau in Woerden: tel. 0348-489929; fax 0348-483954; e-mail: dep-israël@cbgg.nl

BOEKBESPREKINGEN

In de serie "Zie het verhaal" is deel 3 verschenen getiteld: *De barmhartige Samaritaan, 32 blz., € 11,35, Uitgave De Banier- Utrecht.* De illustraties zijn

van Adri Burghout. Het gebonden boek is 24x27 cm. Het boek bevat weinig tekst, maar des te meer afbeeldingen. Het is een getekend verhaal met korte toelichtingen. Geschikt om kinderen te laten zien en voor te lezen die zelf nog niet kunnen lezen.

Het uitschot van de maatschappij

Vroeger: hoeren, tollenaars en zondaars.

Nu: prostituees en dak- en thuislozen.

Ontmoeting helpt deze mensen.

Helpt u mee?

Vraag onze Nieuwsbrief aan, of Kerkelijke Ontmoeting, speciaal voor ambtsdragers.

Ontmoeting biedt, op basis van christelijke naastenliefde, professionele hulp aan dak- en thuislozen, uitgaande van de behoeften en mogelijkheden van de cliënt.

Stichting Ontmoeting
Postbus 25110
3001 HC Rotterdam
tel. 010 - 425 76 77
fax 010 - 425 59 66
info@ontmoeting.org
www.ontmoeting.org

Korting 10% korting bij 2e reservering binnen een jaar. Korting wordt berekend op boeking(en) buiten schoolvakanties.

Oosterend - Texel Rust en ruimte, vakantie in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ruimgelegen en vrijstaande 5/8 pers. bungalows; 4/6 pers. stacaravans. Ook bungalows met cv.

Op Texel zijn veel bezienswaardigheden. Maak gebruik van de conversatiezaal. Doe mee aan diverse (dag)activiteiten.

Met familie of vrienden tijdens uw jubileum samen er even tussenuit.

Nieuwe bungalow

Nieuwe bungalow

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

Friedensstimme Zorgt voor

- Bijbels
- Christelijke lectuur
- Russische evangelisten en hun gezinnen

Uw gebed en meeleven zijn daarbij nodig!

Ondersteun dit werk door uw gift op gironummer 4132334

Meer info?
Bel (0182) 53 85 44.

Postbus 15, 2800 AA Gouda, www.friedensstimme.nl

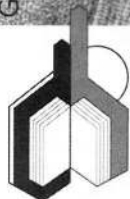

George Todorov, Bulgarije

"De lectuur die wij krijgen is nodig voor de opbouw van de gemeente. U investeert op deze manier in de toekomst van de kerk van Bulgarije."

Help zaaien! Lectuurverspreiding en ondersteuning voorgangers.

Giro 35 35 181 of bel (033) 246 32 08 en geef u op als sponsor (€ 10,- per maand).

STICHTING KOM OVER EN HELP

Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • Tel. (033) 246 32 08

Fax (033) 246 28 07 • info@koeh.nl • www.koeh.nl • Giro 35 35 181

't Boekendal
Winkelcentrum Urkerhard
Nagel 48, 8321 RG Urk
Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**
Verzending door heel Nederland

Ook na 10 jaar een blijvende opdracht

**Steun ons project
'Gebedsgestalten'
de vertaling is klaar, maar
nu de verspreiding nog!**

**Mag de verdrukte kerk in
China op uw steun
blijven rekenen?
U kunt uw bijdrage
overmaken op**

Giro 320666

*project in voorbereiding:
de Chinese vertaling van
'Bijbelse vertellingen voor
jonge kinderen' van H. van Dam*

*Info secretariaat:
Kerkewijk 158, 3905 JJ Veenendaal*

Voor info bel:

0416 - 692 787
of
0341 - 425 712

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

TE KOOP GEVRAAGD

**Theologische boeken
oude en nieuwe druk**

Tel. 0577-401065

*"En opdat de mensen tot het geloof worden gebracht, zendt God goeder-
tierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap...door wier dienst
de mensen geroepen worden tot bekering en het geloof in Christus, de
Gekruisigde." (DL 1.3)*

In dat licht bericht de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk
van Nieuwpoort dat het op DV 10 mei 2004 vijf en twintig jaar geleden is
dat haar predikant

Ds. M. van der Sluys

in het ambt van herder en leraar werd bevestigd.

Op D.V. 15 mei willen we dit als gemeente met onze predikant en zijn gezin
gedenken.

Wij wensen hem, samen met zijn vrouw, van harte toe dat de Heere hen
voor al het toekomstige kracht en gezondheid, maar bovenal Zijn zegen
wil schenken.

Namens de kerkenraad,

P. Kooiman, 2e voorzitter
W. v. Middelkoop, scribe

25 jaar evangelisatiepost Gent

*Zojuist
verschenen
tweede druk!*

H.Bor

Deze prachtige herdenkingsbundel is te koop voor 10 euro bij
de comité-leden in de gemeenten Barendrecht, Sliedrecht-Bethel,
Dordrecht-C, Middelhamis en Zaamslag. Na overmaking van 14,95
euro op rek. 7228502 trv Stichting ter bevordering van het evang.
werk Oost-Vlaanderen, Pinksterbloem 32, 2992 VP Barendrecht
wordt het boek franco thuis gestuurd.
De verzending wordt verzorgd door H.B. van Dongen,
Burg. de Roostraat 12, 3319 CC, Dordrecht Tel. 078-6165284.